

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र सूचनाको
हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३
बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण

कार्तिक — पौष, २०७९ सम्म

सम्पादित क्रियाकलापहरूको विवरण

राष्ट्रिय हर्बेरियम तथा वनस्पति प्रयोगशाला
ललितपुर, नेपाल

विषयसूची

१. कार्यालयको स्वरूप र प्रकृति
२. कार्यालयको काम, कर्तव्य र अधिकार
३. कार्यालयमा रहने कर्मचारी संख्या
४. कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवा, सेवा प्रदान गर्ने शाखा र जिम्मेवार निकाय (नागरिक बडापत्र)
५. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी
६. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी
७. प्रमुखको नाम र पद
८. सूचना अधिकारीको नाम र पद
९. ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची
१०. आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण
११. अधिल्लो आ.व.मा सञ्चालित कार्यक्रमहरू
१२. कार्यालयको वेबसाइट
१३. कार्यालयले प्राप्त गरेको वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवम् सम्झौता सम्बन्धी विवरण
१४. कार्यालयले सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सोको प्रतिवेदन
१५. कार्यालयमा परेको सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर दिइएको विवरण
१६. सूचना प्रकाशन
१७. संगठन संरचना

१. कार्यालयको स्वरूप र प्रकृति

राष्ट्रिय हर्वेरियम तथा वनस्पति प्रयोगशाला काठमाडौं उपत्यकाको दक्षिण पूर्वी भू-भाग फुल्चोकी पहाडको काख गोदावरीमा अवस्थित छ। गोदावरी आउने प्रवेशद्वार सातदोबाटोबाट यो कार्यालय करिब १० किलोमिटरको दुरीमा रहेको छ। बोटानिकल सर्भे तथा हर्वेरियमको नामबाट वनस्पति विभाग अन्तर्गत सन् १९६१ मा स्थापना भई संगठनात्मक स्वरूप बदलिदा सन् १९८९ मा राष्ट्रिय हर्वेरियम तथा वनस्पति प्रयोगशाला नामकरण हुन गएको हो। यो प्रयोगशाला वन तथा वातावरण मन्त्रालय, वनस्पति विभाग अन्तर्गतको केन्द्रिय कार्यालय हो। यो संस्था अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा KATH हर्वेरियमको नामले चिनिन्छ। वानस्पतिक स्रोतको सर्वेक्षण, हर्वेरियम नमुना संकलन तथा पहिचान गरी नेपालमा रहेका सम्पूर्ण वनस्पति प्रजातिहरूको अभिलेखीकरण तथा तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने प्रमुख उद्देश्यका साथ यसको स्थापना भएको हो। फूल फुल्ने तथा फूल नफुल्ने समेत गरी करिब १,६५,००० हर्वेरियमका नमुनाहरू यहाँ संरक्षण गरी राखिएका छन्। यस कार्यालयबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा वानस्पतिक स्रोतको समुचित उपयोग, व्यवस्थापन तथा संरक्षण गर्न मद्दत पुग्दछ। यस संस्थाको उद्देश्य प्राप्तिका लागि विभिन्न ८ वटा प्राविधिक र १ प्रशासनिक शाखा रहेको छ।

२. कार्यालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

- नेपालमा पाईने सम्पूर्ण वनस्पति प्रजातिहरू (फूलफुल्ने, कोणधारी, फूल नफुल्ने) को सर्वेक्षण तथा नमुनाहरू संकलन गरी राष्ट्रिय हर्वेरियममा वैज्ञानिक व्यवस्थापनका साथ संरक्षण गर्ने।
- नेपालका विभिन्न स्थानहरूबाट संकलित हर्वेरियम नमुनाहरूको वैज्ञानिक पहिचान गरी अभिलेखिकरण गर्ने।
- नेपालका फूलफुल्ने (Gymnosperms & Angiosperms) तथा फूल नफुल्ने (Algae, Fungi, Lichens, Bryophytes and Pteridophytes) वनस्पति प्रजातिहरू समावेश बृहत नेपाल फ्लोरा प्रकाशन गर्ने।
- नेपालका वानस्पतिक सम्पदाको अध्ययन अनुसन्धान तथा दीगो सदुपयोगको लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय हर्वेरियमहरूसँग सहकार्य गर्ने।
- राष्ट्रिय हर्वेरियम तथा वनस्पति प्रयोगशाला (KATH) लाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डको हर्वेरियम संग्रहालयको रूपमा स्तरोन्नति गर्न Index Herbariorum का सदस्यहरूसँग सहकार्य गर्ने।
- नेपालबाट पत्ता लागेका वनस्पति प्रजातिहरूको टाइप नमुनाहरूको बिस्तृत अध्ययन, अनुसन्धान तथा संरक्षण गर्दै नविनतम नामाकरण पद्धति अनुसार Update गर्दै लैजाने।
- नेपालका Endemic, Rare, Threatened र आर्थिक महत्व भएका वनस्पति प्रजातिहरूको बिस्तृत अध्ययन अनुसन्धान गरी तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्नुको साथै दीगो सदुपयोगको लागि सरोकारवालाहरू समन्वय गर्दै कार्यान्वयनको दिशामा अगाडि बढ्ने।

- KATH हर्वेरियममा संरक्षित हर्वेरियम नमूनाहरूको डिजिटाइजेशन गरी भविष्यको लागि Data सुरक्षित राख्ने ।
- Digitized हर्वेरियम नमूनाहरूलाई virtual herbarium को रूपमा online database मार्फत स्वदेशी तथा विदेशी अनुसन्धानकर्ता तथा सर्वसाधारणको पहुँचमा पुऱ्याउने ।
- नेपालका सम्पूर्ण रुख प्रजातिहरूको पहिचान तथा दीगो उपयोगको लागि जाइलेरियम संग्रहालय (Wood Library) को स्थापना गर्ने ।
- जाइलेरियम संग्रहालयमा संरक्षित सम्पूर्ण काठका नमूनाहरूको आन्तरिक संरचनाको अध्ययन तथा काठका विशेषताहरू पहिचान गरी Identification Manual तयार गरी प्रकाशन गर्ने ।
- नेपालका वनस्पति प्रजातिहरूको कोषिय संरचना तथा क्रोमोजोमहरूको अध्ययन अनुसन्धान गरी Chromosome Atlas तयार गर्ने ।
- वनस्पति प्रजाति बिचको पारस्थितिकिय प्रणालीहरूको अध्ययन गरी एक अर्का प्रजाति बिचको सम्बन्ध तथा फरक-फरक किसिमको जलवायु र भू- धरातलले प्रजातिहरूको उपस्थिति तथा वनावटमा पार्ने प्रभावहरूको अध्ययन गर्ने ।
- वातावरणमा आएको हास, जैविक तथा मानविय क्रियाकलापहरूले वनस्पति प्रजातिहरूमा हुने विभिन्न किसिमका संक्रमण, असर तथा प्रकोपहरूको पहिचान गरी रोग निदान तथा संरक्षणका उपत्यहरू पत्ता लगाउने ।
- हर्वेरियम तथा काठका नमूनाहरूको अध्ययन, पहिचान तथा दीगो उपयोगको बारेमा सर्वसाधारण, विद्यार्थी, अनुसन्धानकर्ता, व्यापारी, व्यवस्थापक तथा नीति-निर्माताहरूलाई परामर्श सेवा प्रदान गर्ने ।

३. कार्यालयमा रहने कर्मचारी संख्या

सि.नं.	शाखा	कर्मचारीको नाम	पद	कैफियत
१.	कार्यालय प्रमुख	श्री सुभाष खत्री	वरिष्ठ अनुसन्धान अधिकृत	
२.	प्रशासन शाखा	श्री शान्ता वस्न्यात	शाखा अधिकृत	
३.	फेनेरोग्याम्स शाखा	श्री हेम राज पौडेल	अनुसन्धान अधिकृत	
		श्री रिता क्षेत्री	अनुसन्धान अधिकृत	
		श्री तिल कुमारी थापा	अनुसन्धान अधिकृत	
		श्री दिवाकर दवाडी	सुपर भाईजर	
		श्री रविन्द्र मगर	असिष्टेन्ट वोटानिष्ट	
४.	क्रिप्टोग्याम्स (एल्गी, फन्जाई र लाइकेन) शाखा	श्री राजेन्द्र आचार्य	अनुसन्धान अधिकृत	
		श्री सजिता ढकाल	अनुसन्धान अधिकृत	
५.	क्रिप्टोग्याम्स (ब्रायोफाइट र टेरिडोफाइट) शाखा	श्री धन राज कँडेल	अनुसन्धान अधिकृत	
६.	डिजिटाइजेशन तथा पब्लिसिटी शाखा	श्री यज्ञ राज पनेरु	अनुसन्धान अधिकृत	
७.	जाइलेरियम शाखा	श्री प्रतिक्षा चालिसे	अनुसन्धान अधिकृत	
८.	प्लान्ट इकोलोजी शाखा	श्री अमृत के.सी.	अनुसन्धान अधिकृत	
९.	साइटोलोजी शाखा	डा. तिर्थ राज पाण्डेय	अनुसन्धान अधिकृत	
१०.	प्लान्ट प्रोटेक्सन शाखा	श्री लिलाराम थारु	अनुसन्धान अधिकृत	
		श्री गोपाल कार्की	हे.फि.अ.	
११.		श्री मदन राज अवस्थी	प्लम्बर	

४. कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवा, सेवा प्रदान गर्ने शाखा र जिम्मेवार निकाय (नागरिक बडापत्र)

नागरिक बडापत्र

सि.नं.	गैरकर राजश्व	इकाई	दररेट
१.	हर्वेरियम पहिचान		
	(क) विद्यार्थीहरुको लागि		
	स्पेसिज	गोटा	१५१००
	जिनस	गोटा	१०१००
	फेमिली	गोटा	५१००
	हर्वेरियम ट्रिटमेन्ट	गोटा	५१००
	(ख) स्वदेशी अनुसन्धानकर्ताको लागि		
	स्पेसिज	गोटा	२५१००
	जिनस	गोटा	२०१००
	फेमिली	गोटा	४१००
	हर्वेरियम ट्रिटमेन्ट	गोटा	५१००
	(ग) शार्क मुलुकका अनुसन्धानकर्ताको लागि		
	स्पेसिज	गोटा	४०१००
	जिनस	गोटा	३०१००
	फेमिली	गोटा	१५१००
	हर्वेरियम ट्रिटमेन्ट	गोटा	५१००
	(घ) विदेशी अनुसन्धानकर्ताको लागि		
	स्पेसिज	गोटा	७५१००
	जिनस	गोटा	५०१००
	फेमिली	गोटा	२५१००
हर्वेरियम ट्रिटमेन्ट	गोटा	५१००	
(ङ) सरकारी संघ संस्थाको लागि			
स्पेसिज	गोटा	६०१००	
जिनस	गोटा	४०१००	
फेमिली	गोटा	२०१००	
हर्वेरियम ट्रिटमेन्ट	गोटा	५१००	

	(च) गैह सरकारी संघ संस्थाको लागि स्पेसिज जिनस फेमिली हर्वेरियम ट्रिटमेन्ट	गोटा गोटा गोटा गोटा	६५१०० ४५१०० २५१०० ५१००
	(छ) अन्तर्राष्ट्रिय गैह सरकारी संघ संस्थाको लागि स्पेसिज जिनस फेमिली हर्वेरियम ट्रिटमेन्ट	गोटा गोटा गोटा गोटा	६०१०० ५०१०० ३०१०० १०१००
	(झ) व्यक्ति, निजी संघ संस्थाको र व्यापारीका लागि (प्रति नमूना)		५००१००
२	सभाकक्ष प्रयोग अडिटरियम अन्य कक्ष	दिन दिन	७५०१०० ३००१००
३	प्राविधिक सेवा शुल्क प्रयोगशाला सुविधा प्रयोग गरे वापत । माईकोलोजी, साईटोलोजी, एनाटोमी	प्रति दिन प्रति व्यक्ति प्रति दिन प्रति व्यक्ति प्रति नमूना/काठको संरचना तथा बिस्तृत अध्ययन	५००१०० ५००१०० २०००१००
४	हर्वेरियम, एनाटोमी, माईकोलोजी, ईकोनोमिक बोटानी (म्युजियम) आदि सम्बन्धि ब्रिफिङ्ग (प्रति पटक) -१० कक्षा सम्मका विद्यार्थी -स्नातक सम्मका विद्यार्थी -स्नाकोत्तर सम्मका विद्यार्थी	प्रति ग्रुप १० जवान प्रति ग्रुप १० जवान प्रति ग्रुप १० जवान	३००१०० ५००१०० ६००१००
५	म्युजियमको नमूनाको प्रत्यक्ष परिचय गराउने		१००१००

गुनासो सुन्ने अधिकारी: कार्यालय प्रमुख

५. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

दैनिक प्रशासनका चिठीपत्रहरूमा कार्यालय प्रमुखबाट सोझै तोक लगाइन्छ भने विषयवस्तुको गाम्भीर्यता हेरी सम्बन्धित कर्मचारी वा बैठकबाट निर्णय गर्ने गरिन्छ।

६. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

सेवाग्राहीले उल्लेखित सेवा प्राप्त गर्न नसकेमा वा कुनै सुझाव भएमा कार्यालय प्रमुख समक्ष लिखित वा मौखिक उजुरी गर्न सक्नेछन्। साथै कार्यालयको उजुरी पेटिकामा लिखित उजुरी हाल्न सक्नेछन्।

७. प्रमुखको नाम र पद

नाम: सुभाष खत्री

पद: वरिष्ठ अनुसन्धान अधिकृत, प्रमुख

फोन नं ०१-५१७४३४९

इमेल: subhger99@yahoo.com

८. सूचना अधिकारीको नाम र पद

नाम: डा. तिरथ राज पाण्डेय

पद: अनुसन्धान अधिकृत

फोन नं ०१-५१७४२७७

इमेल: tirtharpandey@gmail.com

९. ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

- जडीबुटी एवं गैर काष्ठ वन पैदावार विकास नीति, २०६१
- जैविक सुरक्षा निर्देशिका, २०६२
- सुनाखरी संकलन तथा खेती विकास कार्यविधि निर्देशिका, २०६९
- वनस्पति स्रोत अनुसन्धान कार्यविधि, २०७० (पहिलो संसोधन २०७३)
- संकटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियमन तथा नियन्त्रण गर्न बनेको ऐन, २०७४
- जडीबुटी खेती प्रविधि कार्यविधि, २०७५
- जडीबुटी विकासका लागि अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- स्वदेशी शोभनीय वनस्पति अध्ययन अनुसन्धान कार्यविधि, २०७५
- स्व-स्थानीय तथा पर-स्थानीय वनस्पति संरक्षण कार्यविधि, २०७५
- सिलबन्दी सम्बन्धी कार्यविधि निर्देशिका, २०७५

१०. आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण

खर्च सम्बन्धी विवरण:

सि.नं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक बजेट (रु. लाखमा)		दोस्रो त्रैमासिक खर्च (रु. लाखमा)		कैफियत
		पूजीगत	चालु	पूजीगत	चालु	
१.	वनस्पति अनुसन्धान, संरक्षण तथा उद्यान विकास कार्यक्रम	७४८.००	८६.६२	५.४२	१९.७८	
२.	वनस्पति विभाग	४१.२५	१७१.४	५.१२	५५.७५	

अन्य विवरणहरु:

सि.नं.	आवश्यक विवरण	दोस्रो त्रैमासिक प्रगति अवस्था		कैफियत
१.	बेरुजु फछ्यौट	जम्मा बेरुजु रकम	७६४७६/२२	
		फछ्यौट रकम	-	
		राजश्व संकलन	५५५२४/-	
		सेवाग्राही संख्या	३४४	
		बाह्य आगन्तुक संख्या	-	
		आन्तरिक आगन्तुक संख्या	७४०	
		रोजगारी सृजना	१५७१	
		बिरुवा वितरण (बिक्री) संख्या	-	
		बिरुवा उत्पादन संख्या	-	
		वृक्षारोपण क्षेत्रफल	-	
९.	संरक्षित जर्मप्लाज्म संख्या	संरक्षित जर्मप्लाज्म संख्या	-	

११. अधिल्लो आ.व.मा सञ्चालित कार्यक्रमहरु

आ.व. २०७८/०७९ को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा खर्च सम्बन्धी विवरण:

सि.नं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक बजेट (रु. लाखमा)		वार्षिक खर्च (रु. लाखमा)		कैफियत
		पूँजीगत	चालु	पूँजीगत	चालु	
१.	वनस्पति अनुसन्धान, संरक्षण तथा उद्यान विकास कार्यक्रम	३४.३५	८३.२८	३२.५२	८२.०६	
२.	वनस्पति विभाग	४.५०	१८४.७४	४.५०	१६२.९९	

१२. कार्यालयको वेबसाइट

Website: kath.gov.np

Plant database: plantdatabase.kath.gov.np

E-mail: info@kath.gov.np

Facebook page: <https://www.facebook.com/nhplgodawari> (National Herbarium and Plant Laboratories, Nepal – NHPL)

१३. कार्यालयले प्राप्त गरेको वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवम् सम्झौता सम्बन्धी विवरण

REDD कार्यान्वयन केन्द्र बाट Xylarium सुदृढिकरण का लागि सहयोग प्राप्त भएको।

१४. कार्यालयले सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सोको प्रगति विवरण

- १२०० वटा हर्वेरियम नमुनाहरूको हाउजिड, ६१४ वटा हर्वेरियम नमुनाहरूको Alcohol Treatment तथा ४९९ वटा हर्वेरियम नमुनाहरूको Repair तथा मर्मत गर्ने कार्य गरेको।
- ८०८९ हर्वेरियम नमुनाहरूको Digitization कार्य सम्पन्न गरिएको।
- कास्की जिल्लाको दिपाङ्ग र गुँदे तालबाट १० वटा लेउका नमुनाहरू संकलन गरी Microphotography कार्य जारी, १९०० च्याउका नमुनाहरूको नियमित स्याहार संभार गरिएको।
- २३२ वटा लाईकेनका नमुनाहरू Dry गरी व्यवस्थापन गरिएको।
- नेपालको रैथाने वनस्पतिहरूको संकलन तथा व्यवस्थापन; *Meconopsis regia* G. Taylor
- २५३० वटा Back Logging वनस्पति नमुनाको Sorting, Mounting, Identification, Housing etc. कार्य।
- २ प्रजातिहरूको Anatomical अध्ययन गरिएको; *Allium wallichii* (Permanent Slides=9), *Piper longum* (Permanent Slides=11)
- मनाङ्ग जिल्लाका विभिन्न स्थानबाट उन्मुका ७५ नमुनाहरू संकलन गरिएको।
- १४ वटा taxa पहिलोचोटी KATH हर्वेरियममा समावेश (New to KATH)
 1. *Impatiens infundibularis* Hook.f.
 2. *Impatiens brachycentra* Karelin & Kirilov
 3. *Impatiens sikkimensis* Govaerts & Chakrab.
 4. *Herminium gracile* King & Pantl.
 5. *Paphiopedilum fairrieanum* (Rchb.f.) Stein
 6. *Zeuxine integrilabella* C. S. Leou
 7. *Strobilanthes helicta* T. Anderson
 8. *Calanthe davidii* Franch.
 9. *Preissia quadrata* (Scop.) Nees
 10. *Ptilium crista-castrensis* (Hedw.) De Not.
 11. *Nechamandra alternifolia* (Roxb.) Thwaites
 12. *Thunbergia alata* Bojer ex Sims
 13. *Eleocharis dulcis* (Burm.f.) Trin. ex Hensch.
 14. *Furcraea foetida* (L.) Haw.
- १३९० Specimens को data sorting and cleaning.
- फ्लोरा अफ नेपाल volume 10 Part 2 मा पर्ने *Calanthe*, *Zeuxine*, *Chrysoglossum*, *Tainia*, *Brachycorythis*, *Hemipilia* र *Pectelis* को Manuscript फ्लोरा अफ नेपाल Chief Editorial Centre, Royal Botanical Garden (RBGE) मा पठाईएकोमा *Zeuxine*, *Calanthe*, *Brachycorythis*, *Hemipilia* र *Pectelis* पुन Editing भई प्राप्त Manuscript Contributors लाई पठाईएको।
- फ्लोरा अफ नेपाल volume 10 Part 1 मा पर्ने Potamogetonaceae र Commelinaceae परिवार तथा Part 2 मा पर्ने *Herminium*, *Cymbidium*, *Eulophia*, *Nervilia* र *Paphiopedilum* को Manuscript प्राप्त भई Editing कार्यको लागि Editors लाई पठाईएको।

- फ्लोरा अफ नेपाल volume 10 Part 2 मा पर्ने *Trichotomia, Porpax, Crptochilus, Eria, Callostylis, Dendrolirium, Ceratostylis, Mycaranthes, Cylindrolobus, Pinalia Zeuxine, Herminium, Calanthe, Brachycorythis, Hemipilia* र *Pectelis* को Manuscript प्राप्त भई Editors द्वारा Editing कार्य गरी पुन Contributor लाई पठाईएको।

१६. सूचना प्रकाशन

- प्रचार प्रसार सामग्रीहरू brochure, booklet, लगायतका सामग्री तथा सूचना website मार्फत प्रकाशन तथा वितरण गरिएको।
- कार्यालयका सम्पूर्ण सूचनाहरू Website मा समेत राख्ने गरिएको।

१७. संगठन संरचना

